

Durvis vērs divu Latvijas augstskolu dibinātas vidusskolas

FOTO: Andris Bērziņš

RTU rektora vietnieks attīstības jautājumos Artūrs Zeps stāsta, ka RTU IZV ir izveidota, lai uzrunātu tos jauniešus, kurus interesē eksaktās zinātnes, un piedāvātu viņiem iespēju iegūt kvalitatīvas zināšanas.

IK DAIGA KĻANSKA

2015./2016. mācību gada jauninājums ir augstskolu dibinātas vidusskolas. 1. septembrī Rīgā durvis vērs Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) dibinātā Inženierzinātņu vidusskola (IZV), bet Rēzeknē – Rēzeknes Augstskolas (RA) dibinātā Austrumlatvijas Tehnoloģiju vidusskola (ATV). IZV ir veidota kā sabiedrība ar ierobežotu atbildību, savukārt RA izmantoja 18. jūnijā Saeimā pieņemtos grozījumus Izglītības likumā, kuros ir paredzēts, ka arī valsts augstskolas ir tiesīgas dibināt vidējās izglītības iestādes. Abās vidusskolās tiks īstenota vispārējās vidējās izglītības matemātikas, dabaszinātņu un tehnikas virziena programma.

IZV mērķis – sagatavot jauniešus inženierzinātņu studijām

RTU rektora vietnieks attīstības jautājumos Artūrs Zeps stāsta, ka ideju par nepieciešamību dibināt savu vidusskolu augstskola ir lolojusi jau vairākus gadus. Pirms diviem gadiem RTU vadības grupa pieņēma lēmumu izpētīt augstskolu dibinātu vidusskolu izveides iespējas un labo pieredzi citās valstīs. „Tolaik mēs definējām arī šādas vidusskolas nepieciešamības iemeslus, proti, mēs redzējām, ka Latvijā jauniešu, kuri izvēlas studēt inženierzinātnes, salīdzinot ar citām Eiropas Savienības valstīm, ir samērā maz. Vidusskolās jauniešiem ir maza interese par matemātiku, ķīmiju, fiziku, tādēļ, nonākot augstskolā, viņu zināšanu līmenis ir nepietiekams, lai varētu

tos ir iestrādājušas pasākumus arī vidusskolēniem. Kā piemēru varu minēt mūsu Ūdens pētniecības laboratoriju, kur vidusskolēni varēs aktīvi iesaistīties. Mūsu galvenais uzdevums ir parādīt jauniešiem daudzveidīgas profesionālās izvēles iespējas,” uzsver A. Zeps. „Pēc vidusskolas beigšanas skolēniem nav obligāti jāizvēlas studijas RTU, taču vēlamies panākt to, lai studijas RTU būtu loģisks turpinājums.”

Ir plānots, ka atbilstoši pašreizējai IZV infrastruktūrai 10.–12. klasē nākotnē mācīsies 150 skolēnu. Šogad 10. klasē ir uzņemti 24 skolēni. A. Zeps norāda, ka viens no IZV uzdevumiem būs organizēt dažādus pasākumus un projektus, piemēram, olimpiādes, tiltu sacensības, līdzīgi kā tas bija jau iepriekšējā mācību gadā, kuros var iesaistīties jebkurš jauniešs, lai gūtu priekšstatu par inženierzinātnēm.

Kāda ir bijusi skolēnu motivācija mācīties IZV, kur konkurss uz vienu vietu bija vairāk nekā 10 skolēnu? A. Zeps stāsta, ka jaunieši ir pauduši vēlmi iegūt augsti kvalitatīvu izglītību ar daudzām papildu iespējām, kas būs iekļautas IZV mācību procesā. „Vairākiem skolēniem vecāki ir skolotāji, tādēļ mums būs jābūt ļoti atbildīgiem, lai nepieviltu uz mums liktās cerības,” saka RTU rektora vietnieks.

A. Zeps stāsta, ka skolotāju izvēlē ir izdevies atrast balansu starp pašreizējā RTU mācībspēka izmantošanu un profesionālu piesaisti no ārpusē: „Mēs vispirms atradām pedagogus eksaktajiem mācību priekšmetiem. Viņiem vajadzēja būt sevi iepriekš pierādījušiem, proti, ka viņu skolēni ir guvuši augstus sasniegumus dažāda līmeņa olimpiādēs vai arī viņi ir bijuši atbildīgi par ķīmijas, fizikas klašu izveidošanu, kas mums pirmajā skolas gadā bija ļoti svarīgi. Mēs 12 RTU darbiniekiem nodrošinājām mācības Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības aka-

dēmijā, lai viņiem būtu tiesības strādāt vidusskolas klasēs. Daļa no viņiem vadīs mācību stundas, bet daļa ar skolēniem strādās ārpusstundu nodarbībās.”

Lai izveidotu IZV, bija nepieciešami 200 000 eiro, ko RTU piesaistīja ziedojumos, kā arī nefinanšu ieguldījumi – telpas, darbinieku laiks. Nākamā gada sākumā skola gatavos dokumentus akreditācijai, lai varētu saņemt valsts finansējumu pedagogu darba algām. IZV saglabās ciešu saiti ar industriju, jo atbalstītāji ir aicināti sadarboties ne tikai īstermiņā, bet ilgtermiņā, turklāt ne tikai finansiāli, bet arī intelektuāli, kļūstot par mentoriem skolēniem un parādot, kādas ir karjeras iespējas, kas būtu jāapgūst papildus, lai veidotu veiksmīgu karjeru.

RA vēlas nodrošināt nepārtrauktību starp vidējo un augstāko izglītību

ATV direktors Aivars Vilkaste stāsta, ka RA ideja par savas vidusskolas nepieciešamību augstskolai ir bijusi jau gadus piecus, bet tās īstenošana bija apgrūtināta likumdošanas ierobežojumu dēļ. Tā kā šovasar stājās spēkā grozījumi Izglītības likumā, RA varēja nodibināt savu vidusskolu. „Nepieciešamību veidot savu vidusskolu mēs pamatojam ar to, ka vēlamies nodrošināt nepārtrauktību starp vidējo un augstāko izglītību tieši inženierzinātņu jomā. Patlaban augstskolai ir ļoti laba tehniskā bāze un nevienā vispārīglokojošajā vidusskolā nav tādu dabaszinību laboratoriju, kādas ir RA un kuras var izmantot ne tikai mūsu studenti, bet arī vidusskolēni. Mēs ceram, ka jauniešiem radītās unikālās iespējas motivēs viņus izvēlēties inženierzinātņu studijas un viņi Latgalē un Latvijā varēs veidot industriālus uzņēmumus, veicinot tautsaimniecības izaugsmi. RA ļoti vēlas, lai jaunieši jau vidusskolā iegūtu tādas zināšanas matemātikā, fizikā, ķīmijā, kas viņiem ļautu sekmīgi sākt stu-

dijas 1. kursā. Lai gan vidusskolā skolēni iegūst labas zināšanas, tās tomēr ir nepietiekamas veiksmīgām studijām augstskolā,” stāsta A. Vilkaste.

Skolas galvenā ēka atradīsies Rēzeknē, Atbrīvošanas alejā 90, kur ir bijušās rektorāta telpas un Ekonomikas fakultāte. Skola aizņems vienu stāvu, taču fizikas, ķīmijas un bioloģijas stundas notiks jaunajās Inženieru fakultātes telpās un laboratorijās, jo mācību process tiks organizēts tā, lai no rīta apgūtu visus tos mācību priekšmetus, kur laboratorijas nav nepieciešamas, bet pēcpusdienā būs to mācību priekšmetu bloks, kuriem ir nepieciešamas laboratorijas. Vienas mācību stundas ilgums būs 45 minūtes, kas atbilst pusei no lekcijas laika, lai mācību procesā varētu iesaistīties arī augstskolas docētāji. Vidusskolas mācību procesā ir plānots racionāli izmantot arī augstskolas mācībspēku.

„Šogad plānotam atvērt trīs klases – 10., 11. un 12. klasi, taču uzsvars ir uz 10. klases komplektēšanu. Katrā no klasēm ir pieteikušies vairāk nekā desmit skolēni, kas atbilst izvirzītajām prasībām, proti, matemātikā vērtējums nedrīkst būt zemāks par sešām ballēm. Uzņemšana noslēdzās 25. augustā,” informē A. Vilkaste. „Patlaban mūsu skolu ir izvēlējušies Rēzeknes pilsētas un novada jaunieši, ir interese arī no Gulbenes, Ludzas skolēniem, jo piedāvājam arī labiekārtotu dienesta viesnīcu Maskavas ielā 22, vienā no viesnīcas blokiem.”

Arī ATV absolventiem nav obligāts nosacījums turpināt studijas RA, taču tas būtu ļoti vēlams. A. Vilkaste uzsver, ka skolas administrācija būs ļoti kompakta: direktors strādās 0,5 likmes, un skolā nebūs vairāk par desmit skolotājiem. Skolēniem būs iespēja izmantot RA bibliotēku un iesaistīties visos pasākumos, ko organizēs RA un studentu pašpārvalde. ■

FOTO: no RA arhīva

RA dibinātā ATV atradīsies Atbrīvošanas alejā 90 un ēkā aizņems vienu stāvu.